

Hermandad Vidal

ANY I

AGOST 1928

N.º 8

LA DANSA MÉS BELLA...

PORTANTVEU DEL FOMENT DE LA SARDANA

SVMARI

Ja fa un any..., per Jotabé. — Els nostres compositors; Retrats; Pere Mercader, per Ernest Albert i Galter. — Contra l'Enemic Juliol, per Xiu-Xiu. — El Padrí, per J. Vilar Jullà. — L'amor en les sardanes, per Jesse. — Noticiari.

Programa de la festa del

I Aniversari

FIGVERES

EN
EL
RAM
DE LA
ELEGANCIA
MASCULINA
DIR
PUIG-PARIS
ES
DIR-HO
TOT

ANTIGA CASA
Fills de Josep Massot

Fundada l'any 1850

ÉS LA PREFERIDA DE LES
SENYORES ELEGANTS

PER LA SEVA ORIGINALITAT.
PEL SEU BON GUST.
PELS SEUS IMMILLORABLES GÈNERES.
PELS PREUS VERITABLEMENT REDUITS

PLAÇA CONSTITUCIÓ, 25 i 26
FIGUERES

RESERVAT
PER A LA
CASA.....

CASA COMAS

LA CASA DE LES
NOVETATS

CARRER GIRONA, 20
FIGUERES

LA DANSA MÉS BELLA...

PORTANTVEU DEL FOMENT DE LA SARDANA DE FIGUERES

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: «CASINO MENESTRAL»

JA FA UN ANY...

AQUEST mes commemorarem amb joia esclatant el primer aniversari del «Foment de la Sardana de Figueres», i veritat és que molt ens plaurà d'esmentar quelcom de la naixença de la nostra entitat i també—encara que petita—de la seva puirança que, sens dubte, ha guanyat en el sardanisme de la nostra ciutat. En comptes de adormir l'esperit en engrescadores lloances i de citar grandiosos projectes i adula-dores esperances volem fer un resum, lleugerament però, de la tasca feta aquest primer any, i poguer reviure'n intrinsecament tota la seva valor, perquè així poguem fer més i més fort el nostre esperit amb els agradables records de la nostra humil obra realitzada, i per a què després en sortim plenament proveïts de la fe en tots nosaltres mateixos i en l'ideal guiador de la nostra vida sardanística i de l'amor a la nostra terra.

En el nostre primer número d'aquest portantveu ja explicàvem de com fou prèls l'acord de constituir a Figueres una entitat sardanista que es preocupés del bon desenrotllament i dignificació de la nostra dansa. No cal ara, ens sembla, que ho tornem a repetir. Si que volem, però, fer constar aquí que Figueres estava des de feia molt temps orfe—gairebé podríem dir—de sardanes. Si es celebrava alguna ballada, certament que no tenia pas la significança ni el relleu d'avui; la música,

allavors, no era l'aplegament de les joventuts que amb ardidesa, sentimentalitat i emoció es delecten en l'esplai de la dansa estimada, sinó la manifestació completament isolada d'una dansa.

A la capital de l'Empordà la sardana hi era ballada sense ànima, és a dir, que en el nostre poble s'hi anava posant un rovell que semblava difícil de treure. Sortosament, ha influït bon xic a fer-lo desaparèixer el nostre «Foment de la Sardana».

El número de socis, durant aquest any ha anat augmentant, encara que molt poc a poc. Actualment no arribem ben bé als quatre cents socis. Hem insistit molt i molt en l'ajuda de tots els socis per a què ens en portessin d'altres, però no ha estat gaire considerable l'augment en les nostres llistes en relació amb el gran nombre de sardanistes qui acudeixen a les nostres ballades. Cal que ens ajudin tots per a fer més floreixent el nostre «Foment» i donar una màxima esplendor a la sardana.

Durant aquesta anyada s'han donat vint-i-cinc ballades de sardanes, sobressortint entre elles, el grandíols festival celebrat el dia 5 de Maig a profit del monument a Pep Ventura, amb les sis cobles de primera categoria que de tanta nomenada gaudeixen a la nostra terra i algunes fòra d'ella.

També són dignes d'esment les interessantíssimes conferències donades pels senyors P. Bosch Gimpera i Pere Coromines, ambdues altament delicioses; la fundació del butlletí portantveu que tant ben acollit ha estat entre els socis i amics; l'ensenyament gratuït de sardanes al nostre estatge, etc. Totes aquestes coses les ha anat realitzant el Foment en la mida de llurs forces i tant com ho han permès les circumstàncies.

A tots els socis i amics, que són els que ens han estimulat i estimulen en la nostra tasca, als públics que també han contribuït a l'engrandiment de la nostra volguda entitat i als bons col·laboradors que despleguen tota la seva activitat per a glorificar la nostra dansa, grans mercès i que sigui per molts anys.

JOTABÉ.

ERRATES LAMENTABLES

En la bella poesia titulada «La Sardana» original del lloreat escriptor N'Artur Vinardell Roig inserida en el prop-passat número d'aquesta revista hi aparegueren unes errates que ens plau esmenar.

Al final de la quarta estrofa en lloc de «el culte formós de nostre formós terrer» deu dir:

«el culte hermós de nostre hermós terrer»

Igualment al final de la sexta estrofa aparegué: «desapareix prompte etc.» quan el seu autor havia escrit: «despareix prompte etc.»

Sentim coralmment lo ocorregut i preguem al nostre intel·ligent col·laborador, mestre Vinardell Roig, vulgui excusar-nos.

Els nostres compositors

Retrats

Pere Mercader

Alt, eixut de carns, comprimit, magre, estantís. Camina corbat com un bastonet flexible i elàstic de canya americana. Vacil·lant, lànguid, una cara llarga com un pa de barra, pòmuls cantelluts i esbotzats, una senefa morada en els ulls perquè tothom sàpiga que té un esperit inquietant. Un rictus de tristor i de migranya, d'home que vol i dol, tot incomprès. Un color pàl·lid, color de crema groga i ous deixatats, simbolitzant una flama neguitosa d'inspiració que li crema les entranyes. Cavil·lós i medita-bund, adalerat, enfebrosit, quan es troba en aquest estat d'ensonyament i de letàrgia òptica, el veieu tant abstret i tant immòbil que us dona pena haver-lo de marejar per res. - Us doneu compte que ell no està per brocs. Jo el guaito un moment en silenci i penso que per a cantar els mussols han d'ésser dos i encara han d'anar al bosc. Enfeinat, carregat de solfes, passa inconscient, com una ombra lleugera i fugaç, davant del paisatge i de les cases i dels homes, i encara que sembli que ho guaili tot, no veu res, perquè En Mercader en aquells moments ja en porta alguna de cap i aparença venir de l'hort, amb aquella tranquil·litat de consciència: Jovenàs, de la bona fusta d'aquest món, sense gens ni mica de vanitat - una clenxa feta amb un minut - deixat anar, amb una elegància més de netedat que de pretensió, En Mercader és l'home de la seriositat, de la melanconia i de l'honestedat. Hi ha moments però, que les coses i els acudits també li fan gràcia, i riu, el bordegaç, amb tó metàl·lic, inofensiu i educat, com si us demanés perdó per endavant. - A mi em fa pensar amb la tardor, un paisatge malaltís i un aire estovat i humit, una grogor d'esponja panteixant i espessa, que us convida a fumar i a contemplar el bucolisme dels arbres i dels ramats, mig endormiscat al tombant d'un marge a solius. Sempre he dit que és pecat qui li fa mal, que ja és dir-ho tot. Parla baixet, entrabancadament, amb certa opacitat íntima, i s'acosta a vosaltres a cau d'orella amb la mateixa prudència reservada de qui s'acosta a un confessor.

L'hivern i la fret li fan molta por; l'home no pot fer-hi més; és fredeluc i la pàtina gebrada i les ferrosses endurides i clivellades del desembre i del gener el fan caminar de puntetes, recorquillat com un erissò i amb un dimoni a cada orella. Quan em deia que havien d'anar a fer uns lloguers per terres de Lleida, jo li proposava que hi anés embolicat amb estores elèctriques. Mireu que és càs; no em va volguer creure mai. Si un dia - de més verdes en maduren, amic Mercader - li volem fer una estàtua de bronze, per a recordar-lo, cal que no descuidem d'abrigar-lo ben abrigat, amb una capa groixuda com una jupa de gueto, perquè tot hi essent de bronze, per suggestió - ho podeu ben creure - podria agafar un refredat com un temple.

Va nèixer a La Escala i no m'he pas entretingut mai a contar els anys que té. A La Escala parlen amb una e tancada, i esquitxen les paraules amb una sonsònia melosa i enfarinada. Tot són fills i fillets, com abans a Cadaqués fins a les àvies de vuitanta anys es feien dir nenes. - Ademés, La Escala és un poble bonic i democràtic; té les barres ben aposentades dintre les mateixes tenalles de la badia. Hi niuen - en el poble - les idees més estrafalàries del món; podeu ensopegar un sovieta i un esperitista discutint ajeguts sota l'ombra d'una barca. Després algú ha endevinat veure en la cara de les noies, una gran semblança amb aquells marxants grecs que traficaven per Empúries. Grècia era un poble de sentiment i d'estètica, d'artistassos i saviassos; per fas o per nefes els grecs varen venir a Empúries a prendre la fresca i estendre el negoci. Tanmateix varen deixar vestigis hereditaris i de «generè» que diuen els pagesos. - Déu em dongui gent que m'entengui, perquè d'aquesta manera, comprendreu desseguit com de La Escala n'han pogut sortir poetes i poetesses, gent molt enlletada i un planter de músics que Déu n'hi doret. Hi ha vist la llum «Solitud» de Víctor Català, una de les novel·les més masculines que s'han escrit amb la parla nostra.

Per a fer-vos càrrec de tot, només heu d'anar

a pasar-hi una diada d'istiu; us trobareu barrejat amb mariners, sentireu un gust de sal i de peix magatzemat, prendreu un gelat, i oireu çà i enllà un garbuix de notes de manubri - les darreres cançons criolles de l'Irusta, En Fugazot i En Demare - i sons de cornetins, i de tenores, i de fiscorns, i de tamborins que s'escapen de les entrades i per les esclotxes de les finestres, que bufen i cançonegen solemniament i posen una nota de color i de viva a l'aire atzurat de marinada que us pessigolleja la carn. Després aneu a dinar a Câl Gambu i trobeu que La Escala es un poble molt enraonat.

De cara al mar, generosament i ample va néixer dintre En Mercader tota la nefedat empordanesa de la seva afició musical. També hi va néixer el Xaxu, i tots dos han escampat les notes com pluja menuda i es pot dir que han fet ballar a mig Empordà.

El pare d'En Mercader, li va començar a ensenyar a lligar caps, a cultivar-li l'afició, i el noi va posar tanta carn a la graiella, que als 14 anys, mudat com una rosa, amb una bata de músic que li arribava fins als peus i un barret de palla flamant, ja anava cap a Vilademà, i cap a Albons, i cap a Belcaire amb la cobla de La Escala i pujava l'empostissat de taulons de la plaça gran davant per davant de la casa del Comú, i menjava oca amb pèsols a l'hostal i feia l'ullet a les pageses més entramaliades i escotorides.

Però quan va haver trencat el glaç, i l'home es va veurer més gran, i la vergonya dels primers galls ja li havia passat, va acomiadar-se amb bones paraules dels amics, va emprendre la volada - és un dir - i va anar a caure a Cassà de la Selva. Amb la col·laboració d'uns quants amics va fundar «La Selvatana», que avui té un historial envejable, una anomenada ferma i sòlida, i que dintre les orquestres actuals constitueix un astre de primera magnitud. - En Mercader és un cap de brot de la colla, i tocant el tiple i el tenor jo us asseguro que sap allà on té la mà esquerra. Ell i l'Arpa, són els patriarques de l'orquestra i vigilen que els plats musicals siguin ben amanits i que fassin goig i que ningú camini a peu coix. Es un gust, creieu.

No es cansa mai; amb el tragí dels viatges, composant sardanes, fent seguir un negoci arrelat, no sé com aquest embà de nervis i d'entusiasme, que es diu Mercader, no ha quedat esgavellat més d'una vegada, vençut, estifellat per a collir-lo amb un cabasset i uns amolls. No hi ha hagut manera. Abans que això, primer trobareu un burro mort de rialles. Dóna l'abast a tot. Es dels compositors catalans que porta més sardanes fetes. Al menys en té una norantena. Té una imaginació fantasiosa, variant, imponderable. Sempre amb un motiu clar i net com una patena, rialler com una matinada d'abril. Dóna a les sardanes un tó de valor, de «siguem-

hi tots», i copseu un atraüt harmoniós, com una torrentada de notes i de sonoritats, que us porta a un límit d'exaltació i d'alegria explosiva.

El cant d'En Mercader no és una cosa minça i escanyolida com la nierada del cu-cut; és un cant plè i assadollat, vibrant, massís, alegroï, catalaníssim. Us venen ganes d'aplaudir i de cridar: «Molt bé, Mercader, molt bé!». Ha arribat a ésser un autor popular, en el bon sentit de la paraula. A l'oïr les sardanes d'En Mercader a l'istiu, quant la calda us torra el clatell, teniu la sensació dolça i frescal que us arruixen amb una manguera. Té unes melodies suggestives, variadament matisades, fetes amb seny, sense volguer allargar més la mà que la mànega; encara que no siguin sardanes doctorals i mestrívoles, no hi ha exotisme, no hi ha infiltració forastera; no hi ha cap motiu que pugui fer-vos fer un panxó de riure i que serveixi el mateix que per tocar en una plaça que per a acompanyar els gegants en un ball de passada. Té unes sardanes amb uns noms recordadissos, ben trobats, geogràfics, que els que hi heu estat sembla que us hi trobeu, i que us fan pensar que En Mercader és un golafre que també es deixa enlluernar per l'emoció del paisatge. - Vegeu: «La festa de La Escala», «La cançó del roure», «Mariona», «Flor de Neu», «La Roser», «Montseny», «Tristesa», «Rosó», «Esperanceta», «La Torra Ponsa», «La Torra de Montgó», «La masia dels amors», i moltes més, unes quantes gavetades més, un tamborell carregat de sardanes on En Mercader hi ha vessat aquest deix d'estimació simpàtica que tenen les coses de la terra quan es guaiten amb uns ulls d'afany i d'enamorament.

Té un temperament emprenedor i una polifacètica activitat musical. Ha fet tres obretes senzilles, unes sarsueles breus, a base de teatre líric català. Són «El bruixot de les Rocales», «L'Estrafet» i «Voladuria». La millor de totes, mentres Déu vulgui, és «L'Estrafet». Els llibres són d'En Joan Ballesta, un rodamón original i intel·ligent de La Escala. Encara que no fos així, jo pinzellava a En Ballesta com un d'aquells homes de l'època trovadoresca, un xic bohemis i un poc incrèduls, amb inventiva i mèdula de poetes, que corren masos i veïnals, que arriben a un poble, el recomanen al senyor rector i el fan sacristà i campaner, i que per desfogar-se, llegeixen versos als pagesos al pas de la porta de l'església el diumenge al sortir de missa major. Recordo quan es va estrenar «L'Estrafet» en el benemèrit Ateneu de Celrà. En Mercader es cuidava de la part musical. Ho feia amb entusiasme. Dirigint els assaigs semblava una cadenera; es movia tot ell, rítmicament, com si fes exercicis de gimnàsia; es bressolava com si estigués fent migdiada en una hamaca; obria i tancava les cames, les posava elegantment entre parèntesi; pujava i baixava les espatlles com si li estressin els elàstics; de cop i volta, erguit i

suspens, com si fos fet d'una sola peça, donava un calderó allargassat. En Ballesta feia de director escènic; anava espitregat, desfet, amb uns xerracs, les mànegues arremangades, uns cabells llaçats com un dervitx, nervut, sec com una estella; no portava ni punys, ni coll, ni corbata i no tenia cap ganes de fer-hi coneixença; no patia de la fal·lera del midó i del encartament i si hagués gosat s'hagués tret la camisa i s'hagués passejat pel carrer, al pic de l'hivern, amb samarreta. D'un bot saltava a l'escenari, amb el llibre a la mà. «No, no; no es pas això», deia ell, enèrgicament. I ell mateix aleshores recitava el paper; hi posava el cor, la passió, el sentimentalisme i l'enyorança; plorava fent d'estrafet, i es cargolava, imitava els gemecs, espurnes de penes i ferides de desdeny i es deixava caure com un soc, fent petar els ossos damunt les taules de l'escenari, com si l'hagués arreplegat un llamp o un atac de feridura. Tothom hi estava encantat, i en mig d'aquells giravolts les noies s'apartaven un xic perquè no tenia pas tota la por de la guilla. Ell s'aixecava entresuat, retut, es treia de la butxaca un llibre d'En Dostoiewski o d'En Gorki i es posava a llegir. Jo el comparava a un home llegendari i oriental, un d'aquests homes de visió i de fantasia que trobo llegint Edgar Poe en «Les ruïnes del rei Salomó.»

Quan jo havia fet la crítica i exposició de la política internacionals als amics, me n'anava uns moments entre bastidors a veure com anava l'assaig. Hi havia enfiles, xarxes, barbols, trajos de mariner; tot ple d'endergues i de romansos, homes amb samarreta fumant amb pipa i un avi amb unes patilles esbarriades. Em semblava trobar-me bogant dalt d'una barca i veure com una visió el grecs que es banyaven a Empúries; el senyor feudal del castell del Montgrí que es feia pentinar les barbes amb un estriol, allà al pas de la porta; els conills de Les Medes que jogaven a saltar i parar allà a la sorra.... Recordava la badia de Roses, els camps d'userda de Castelló i l'Armentera, el poble microscòpic de l'Estartit; la vida marinera de La Escala, vetllades estiuenques amb pianos de maneta, i la terrassa de Cal Gambu un dia de forasters endiumenjats; gent que volen banyar-se, menjar peix fresc, i tot passejant anar a veure les cassoles, els plats i les olles desenterrades...; gent jove i enriolada, senyores grasses que porten les orelles brutes, senyors que s'han fet un tip de jaure... La veritat jo passava unes hores boniques; us enganyaria si no us digués que allò se'm posava al moll de l'os.

Quan s'avançava i s'enllestia la feina. En Mercader, ja estava satisfet. Passaven els dies i ja no era pas allò de cada fornada perdre un pà. No, no. Tot seguia com una seda: sac i peres. En Ballesta hi deia la seva, En Mercader s'anava explicant. «S'hauria de fer això. S'ha de retocar

allò. S'ha de pensar amb lo de més enllà.» Hi barrejàvem de tant en tant algun cigarret, perquè tots estàvem d'acord que era preferible donar un disgust a un pagès que deixar-se perdre un bon costum. En aquells assaigs vaig conèixer En Mercader íntim; la bona fe d'En Mercader, que lliga la terra, la dansa i la família en un sol feix catalaníssim per a fer-ne una estimació única i apassionada.

A rel de l'estrena de «L'Estrafet», recordo que jo vaig enviar una crònica com un pom de flors a «El Autonomista» de Girona. Més tard la varen representar a Cassà de la Selva. En Mercader m'hi volia fer anar de totes maneres; jo aleshores continuava essent el solitari de Malencontre, que fuig de la gatzara i cerca la quietud i els llibres. No hi vaig pas anar. Però m'hi varen fer sortir igualment. En els programes hi anava estampat un retall dels meus comentaris. Deia: «La lletra d'En Ballesta és plena de agilitat i de gràcia; junt a la seriositat aplanadora, hi alterna un humorisme deliciós. En Mercader, musicalment, és conegut ja arreu; la música de «L'Estrafet» és agradable, melòdica, saborosa; és tot un poema d'amor i devoció...»

I al rebre aquells programes, que eren al meu entendre una gentil ofrena, no vaig poder estar-me de fer un mig somriure d'agraïment; estava content, — com ho estic ara, mentre estic escrivent i torno a parlar d'ell, a mida que cauen les hores lentes i estovades d'aquesta nit de Juliol — perquè em semblava que jo havia escrit en aquelles ratlles i amb aquelles paraules, un certificat de bona conducta per En Mercader.

ERNEST ALBERT i GALTER.

*En el número vinent publicarem
l'interessantíssim retrat:*

JOAQUIM VALLESPÍR

per Ernest Albert i Galter

Contra l'Enemic Juliol

Al car amic X.

Juliol aplomat... Tot el dia és migjorn.
Cada fulla una mà en captiri de pluja.
S'espitrellen els pins i exhalen bleix de forn.
El fumerol és fus de tan retxós que puja.

Quin regust de sorral! Torrent sec... Carretera
qui se vol evadir, oblidar-se, i no pot.
I els batecs són camells fendint la polsaguera
d'un desert sense pous, d'un desert sense un brot...

Rossinyol: què n'ets fet del refil que remulls
ens deixava per dins de frescor melindrosa?
Desclous l'asmàtic bec i s'et tanquen els ulls...
Ta flauta perdé el buf? Ta cítara s'és fosa?

Xirica l'aucellic novell... Quins cants de juli,
estúpids i nassals, la cigala va fent?
Maquineta de so, apar que el pols reguli
del dia a la tum-tum... Oh l'Amor! Frec roent!

De tant que el cigalar planyir i cruixir
l'aire calm el seu grunydevé muda fatiga.
Cóm s'ho feien els Gres per sentir-hi fremir
de joia els plectres d'orde nostra llum amiga?

Arribés un respir de brisa regalada!
El mar, Senyor! S'és mort de mal de solitud?
Sentiu la pinya? Gem de sed feroç, se bada
i en cauen els pinyons en negre plor eixut...

Et buidessis així, Memòria! de records...
I et buidessis, oh Cor d'enyors, d'anhels i d'ales...
Més... quin tro, vida endins, el silenci dels Morts
volguts! I, no! no ho vui que l'ofegueu cigales!

Per ell,—com de Memnon la estàtua sonora
qui de Tebes guardà les cent portes,—la ment
vigilant es manté i amb llums de trenc d'aurora,
malgrat l'opi difús de l'estiu indolent!

Juliol! Tens el bes de Dàila enervant
i dels nostres falçons vols fer-te'n estisores,
per tallar-nos el vol i el voler triomfant?
Oh! no ens faran dormir les calmes traidores!

Car, sentim que el Present és massa prenys d'Història
i d'Esdevenidor, per votar-lo al Oblit...
Son estival; arruix! I vetlli la Memòria,
com centinella al camp de la lluita, alta nit!

... Xafogor... Degué ser pel mes de Juliol
que el Pastor pireneic feu sorgir la Sirena
del mar d'Empúries, i d'un xiulet de flabiol...
I en begué la frescor, besant-la a boca plena!

Amics! Que us posi en fresc, a capbussons, la vidal
En fresc, com els porrons sagnants... Al mar, amics!
I, després, puntegeu la dansa cor-florida
ungits de lluna i sal i d'un nou ritme rics.

Els nostres Morts seran atents, profundament,
al ressó pietós—sant!—de la Roda Alada.
I llurs ànimes d'or vibraran vivament
als fanals de la «encesa», als fars i a l'estelada...

XIU - XIU.

EL PADRÍ

BEN segur que és padrí de mig món. Fa cosa de set anys que el vaig conèixer al Priorat Alt, dintre una cova del Mont-Sant, bo i explicant una rondalla a uns carboners. Llavors ja era vell vell. La seva cara era solcada d'arrugues, galta-beguda i sense ombra de pèl. Com un reflexe de la seva ànima sempre jova, sota llurs celles grises i esponeroses, es movien impertinents dos ulls d'un verd estrany, fosforescent a intervals i de mirada ardida. Calçava espadenyes de vetes, sense mitjons, i sobre unes calces de vellut, color d'oli, duia un parrac de brusa que li quèia arrugosa pel llarg de la seva còrpora escardalenca fins a un pam del turmell.

En retrovar-lo per terres del Rosselló, jo pla que sabia avenir-me'n! Els meus dubtes s'esvaïren, però, en veient la barretina; aquella barretina vella, plena de sorgits, que li penjava tantost a la dreta com a l'esquerra de la seva testa invariablement coberta.

La barretina de l'avi Padrí - que devia haver sigut morada - és quelcom essencial de la seva persona. Algú va dir-me un dia que mai havia sigut nova. En el dubte, vaig preguntar-ho al mateix Padrí i em va respondre:

- No més te puc dir que no l'he pas comprada jo; que devia ésser del meu pare o del meu avi, - que no en duïen, - i que vaig trovar-la dintre un armariot de casa, mig arnada, feta una filagarça. Aleshores vaig decidir-me a trencar la tradició de la família, perquè allò ja era una barretina de debò! I és que d'una barretina nova jo no en sé pas dir una barretina. Em semblaria ofendre la dignitat de les coses venerables de la terra... Una barretina nova sembla quelcom per a disfregar-se i sempre m'ha fet una grossa basarda el Carnestoltes. Per això sóc tan franc, minyó! La porció des del dia que vaig prendre muller per primera vegada, que és com si diguéssim des de la vigília del dia que vaig conèixer l'altre meitat de món, i és la meua mateixa vida. El dia que la perdés, soc cert que l'enterramorts em sospesaria, els

meus sentirien el rondinar de les absoltes, i el Padrí ja no fóra altra cosa que una cosa estada. Guaita!

I descobrint la seva testa sense arrel de cabell, el Padrí començà a treure de dins la barretina unes pedretes menudes i de varis colors.

Jo, admirat, ni esma de parlar tenia. El Padrí no solia llevar-se mai la barretina, i al dir de tothom, allò constituïa una extraordinària prova de confiança. Ell compregué la meua interrogació muda, i estenent a propòsit un mocador a terra, destrià les pedretes segons llur color. Fet això, digué:

- Aquí tens els anys, els fills i les dones. Algú diria que això són quatre palets de riera, però jo en dic la meua història, minyó! Fés-te ençà! Veuràs... Vet-ací les més petites. Son els anys, veus? Sis de vermelles que en valen seixanta; una de negra que en val cinc i dues de blanques que valen les que son, tot plegat, seixanta-set anys que tinc... i encara soc ferm i jovenaç me penso. Aquestes altres una mica més grosses i totes negres son les meves mullers, al Cel sien! N'hi han quatre... La primera té una ratlla, la segona dues i la tercera tres. La quarta, en lloc de quatre ratlles com li pertocarien, duu una creu. Reparat Aquí vaig decidir a fer la creu al Sant Matrimoni. Hi ha coses que no poden ser! I vet-ací els fills, tots de bocins de pedra foguera que el riu cuidà d'allisar i el diable els mantingui que n'hi ha vora un regiment! Porten la mateixa senyal de les mares respectives, però no n'hi ha cap que porti la creu de la darrera dona, que amb aquella creu només hi vaig carregar-hi jo... La darrera dona no em va donar cap fill, i això es fer molt mala servitud en el món. Més les altres en canvi, m'en van tenir disset entre totes que és pla més bonic. Ah rellamp, quan hi penso, encara els ulls em fan el plora-mica, perquè tots se la campen-grat sia a Déu - i ja faig d'avi a vint-i-sis néts, prova palesa de que tots han sortit bons minyons... llevat d'un, que pobric! - va morir-se en

el servei. I mira que és cast! Tenia el mateix costum meu; també dula la seva barretinota vella que mai he pogut sapiguer d'on diable li pervingué, i tot va ésser treure-se-la i posar-se la casqueta de soldat, com morir-se. Malaguanyat! Era un brau bordegaç i entenia força de lletra.

- I com dintre distingiu edat i sexe entre les pedretes corresponents als vostres fills? vaig preguntar. I em va respondre:

- Això de l'edat és cosa seva... que fassin com son pare! Pel demés, tot son bordegaços. No crec que ningú pensi altrament en veient les pedretes. No n'hi ha cap que sembli capaça de fer mal...

El Padri torna a recollir els fragments de la seva història dins la barretina i es cobrí novament la festa.

La nostra conversa d'ara, és, com totes les converses que es poden tenir amb ell, gairebé un monòleg. Anècdotes plenes de rusticitat; sentències d'una lògica simplista i escaient a l'hora; renecs sense malícia; juraments sense el delit de vèncer l'incredulitat dels altres; veritats i mentides, rondalles i cançons, tot hi és presidit d'una insospitada ordenació en mig l'estranya barreja i el garbuix del seu lèxic de mil paraules, recollides de l'immensa varietat de pobles on ha viscut la seva vida de fragi; setanta anys entre cent oficis i quatre matrimonis consecutius amb les respectives conseqüències.

Entre les gràcies del Padri cal esmentar tota una enciclopèdia musical. Amb quatre dits i exercitant l'extraordinària elasticitat dels seus llavis i galtes, pot fer-vos sentir tota una cobla de sardanes i executar una sardana també, sense que ni per descuit es confonguin les sonoritats pròpies de cada instrument. Amb igual perfecció us faria sentir el xericar d'un violí, el rum-rum de la guitarra o l'espinguet esbojarrat d'un cornet solista a les darreries d'un vals de festa major. També posseeix tots els registres de les orgues monumentals, i entre el repertori inagotable de les seves creacions sobreïx una missa a gran orquestra i a vuit veus, per a la execució de la qual reclama la poderosa ajuda d'una canya esquerdada, dues regadores velles i una corda d'espart.

I no us penseu pas que el Padri sia un personatge grotesc, quelcom així com un feix d'habilitats insubstancials i pocasoltes. Res d'això. El Padri és una persona amable gairebé polida, i té una admirable oportunitat de paraula i d'acció.

Si alguna vegada s'arrisca a donar un consell, sap fer-ho delicadament, amb paraula suau i sense parlar mai dels seus anys, de la seva experiència, dels seus cabells blancs - i no perquè no en tingui ni pocs ni molts - i sense suposar a priori cap defecte en la persona aconsellada. Hom ha sentit dir-li sovint, que això del seny i de la experiència no és com el vi ranci que els anys cuiden de donar-li preu. Mai he cregut tal cosa, i si algú provés de fer-li creure s'acontentaria amb fer-li tastar el vinagre.

Dins el formidable enginy i originalitat del Padri, hi ha quelcom aristocràtic, de gust, que us obliga a un respecte net de misericòrdia i ple d'admiració. Jo l'he sentit aquest respecte. El Padri em parlava de la seva estada en terres rosselloneses. Havia canviat d'ofici altra vegada. Ara trasbalçava el vi a casa d'un seu parent i amb mitja dotzena de bocois i quatre trapaçeries de pagès industrialitzat, fèia les mil trafiques per tal d'obtenir un rendiment màxim i un gust amable al paladar. Com sempre, ell s'havia emprès aquesta feina amb extraordinari delit, amb una voluntat ferrenya capaça de totes les competències i ja era autor d'un grapat de receptes força recomenables als vinaters gelosos del seu bon nom i de la ponderabilitat de la seva bossa. L'home estava satisfet de la tasca que duia a cap, però tenia una preocupació. El Padri preocupat era quelcom així com un seguit d'emocions suaus i dolces.

Tenia el pressentiment que aquell era el seu darrer ofici i em deia:

- No em fa basarda el morir, minyó. He sigut enterramorts i tinc més d'un conegut a l'altra barri. Des de que tinc xumecu que ho sé que un dia o altre me'n faré els pellots. El que a mi m'atracassa pla bé - com diu la gent d'aquests rodals - és la meva barretina. Fins ara em creia que era tot jo; sense mancar-hi mica de res que valgués la pena; però tot just m'adono de què els meus oficis no hi resen i no es prou decent donar tan poca importància al treball que és nostre pa de cada dia. I vet-a'm ací amb una pedra al fetge, jo que, acostumat a durles dintre la barretina sabia pas què cosa era un neguit que no fós el neguit de canviar d'aires. - Valúa el món dolent! L'integritat de la meva barretina perilla, i tot perquè ja va per tres anys que soc aquí! Un any només, sempre és un any nou, amable i de bon passar, però el segon en el mateix lloc, ja és estantiç tot just em cau a

sobre. Si hagués saltat cap a un altre país a hores d'ara ja hauria passat el temps cercant tres oficis més i no tindria esma de pensar en res que em donés turment. Els meus oficis! Déu sap els que són! I bé, puc pas pensar en canviar altra vegada tampoc, sense posar ordre a la llista... Això si que es un fracàs! Llàstima de barretina, ara que, a manca de diners, ja constava entre els patracols del notari d'Ull de Molins!

- Es dir que també heu fet testament?

- Brava pregunta! Es que només poden escripturar-se les finques i els diners, minyó? Doncs, com ens ho faríem els que no sabem de quin color són? Entre el paperam dels notaris també hi cap quelcom més. Solament tinc els quatre parracs de roba que duc al damunt i penso que mai persona rica d'aquest món hagi donat tanta feina al notari com jo en disposar testament. Cada un dels meus fills té la seva deixa i per un igual entre tots ells: un retrat, una pedreta i un feix de lletres en un paper que són les meves darreres voluntats. El retrat és de són pare i sa mare, junts, ben avinguts, que a casa el retratista no està bé de moure-hi raons perquè s'hi queda malament com enlloc més; la pedreta, representa ell mateix, i vol dir que el deixo en aquest món per tant com pugui o sàpiga estar-hi, i el feix de lletres, les meves darreres voluntats, vull jo que diguin el mateix

que vaig dir al notari, que els meus fills ho respectin com escau a llur bona criança, i et prometo minyó, que, anys a venir, la meva descendència serà un escampall de barretines amb força seny a sota i un pilot de pedretes dintre que pregonaran als trenta dos vents, el delit d'una raça immortal!

Passavem el pont d'entrant a vila, i, instintivament, dirigírem l'esguard vers el cap de riu. Çà com llà, tot era una boira espessa. Ni un arbre es veia.

Dintre la vila estones-ha que la gent bullia amb aires de festa.

- 14 de Julioll - vaig dir distretament. I el Padrí replicà:

- Si, ja ho sé. Semblen francesos de debó! Guaita, minyó! D'allà dalt han llucat la meva barretina!

Pels ulls del Padrí fulgurà com un llampec de alegria i a tota empena de la seva orquestra personal i única, inicià una sardana que no em vaig saber desdir de corejar-la:

* - Som i serem.....

En aquell instant, la boira s'esbandia, i la silueta patriarcal del Canigó, expremment les neus pel llarg de les fondalades tremolava a la novella claretat del dia, com un sistema de blanques i palpitants artèries.

J. VILAR JULLÀ.

DIMARTS, DIA 28 :: A LES 10 DEL VESPRE :: A L'ESTATGE

JUNTA GENERAL ORDINÀRIA

-Corresponent a l'exercici 1927-1928

ORDRE DEL DIA

- I Lectura i aprovació de l'acta anterior.
- II Lectura de la memòria informativa de la gestió del C. D. durant l'exercici finit.
- III Lectura i aprovació de l'estat de comptes.
- IV Assumptes generals i proposicions.
- V Elecció dels individus que han de formar el nou C. D.

L'AMOR EN LES SARDANES

Més d'una vegada, tot anant seguint el ritme de la dansa, haureu pensat que és d'una gran facilitat l'establir una directa relació entre la nostra sardana i les innumbrables parelles que formen les roïllanes.

Parlem-ne sense embuts. En plena joventut, qui és que no té una donzella bruna o rossa - tant-se-val! - d'una gràcil ingenuïtat o d'una preocupadora temptació que li faci batre de faisó adalerada el seu cor? Quin jove és que no té un sentiment tan viu i expansiu, que de tant que ho és li cal sortir a fòra per a anar a raure a un altre ésser?...

A tot aquell qui no el tingui o no l'hagués tingut mai, gairebé no ens atreviríem a dir-li jove.

Tot dansant, no us haureu acontentat sempre, a tan sols estrènyer la mà de l'amiga en el moment de la repartició, sinó que també haureu deixat escapar algunes altres estretes de mans, més fortes, més suaus que aquelles, qui sap!

Però, en aquest món en que tot es succeeix, fa que tot allò que de bon principi era un entreteniment, a poc a poc, es converteix en una veritable emoció. Dansaven al cant de la tenora enjogassada i riallera, serena i plorosa. Una tenora amb alegria cantava, una tenora amb tristor plorava... Era d'amor el cant, era d'amor, també, el plor. Un i altra anàven fent camí, ànima endins. Després s'acabava aquell plorar i la cançó es tornava apassionada i l'esguard d'ell es trobava amb l'esguard d'ella; ambdós eren radiant, encesos d'una fantasiosa claror.

I passa un dia i un altre dia i, naturalment, s'arriba a aquells agradívols instants en que un cop s'han dit les paraules, contat els somnis, explicat les il·lusions i plantejat els projectes, el seu còs els hi demana el gaudi que ha tingut l'esperit. La parella entra a la dansa i en la gaubansa del cor hi té fruïció encara l'esperit. Abans de la dansa, anaven al mateix ritme llurs ànimes. Ara, en la dansa, són llurs cossos que van seguint i saltant amb una agilitat, fina, igual i mai prou sospitada.

Es allavors, quan la imaginació s'enlaira amb rapidesa i els projectes, les il·lusions i els somnis són força més gentils i les paraules tenen un més bell encís. I, Déu sap on aniríem a parar amb aquesta imaginació voleiadissa, si d'un plegat no us féssin donar compte de què li feu mal a la mà de les apretades tan fortes que li doneu.

Cal que convinguem, doncs, que és un bell goig de la nostra bella dansa, el goig de l'amor. Fem que cada sardana sigui una fermança més de les nostres bones amistats, una ufanosa florida primaveral d'amors!

Que en l'esplai del nostre bell dansar poguem anar cantant amb la valenta música d'En Morera i la sempre juvenívola lletra d'En Rossinyol, aquella sardana tan nostra - «La nit de l'amor» - que fa:

*.. que el cant ens porti aprop dels ulls,
dels ulls serens de l'estimada...*

JESSE.

NOTICIARI

FEM constar ací, l'entrega de 25 ptes., feta pel senyor A. Vinardell a profit del monument a Pep Ventura.

També una pesseta per al mateix fi d'un amic de la Sardana de la Creu Alta de Sabadell.

DESTINAT al nostre arxiu, s'han rebut les partitures de la sardana «El cor del poble» d'En Lluís Camós, que dedicà a l'eminent dramaturg i poeta dels humils N'Ignasi Iglésies.

Agraïm cordialment aquesta ofrena a l'amic Camós, esperant el poguer-la oír en properes audicions.

D'EN Lluís M.ª Solé, ha passat a formar part del nostre arxiu, la seva sardana titulada «La sardana dels vailets», que amorosament va dedicada als seus fills.

Moltes gràcies a l'esmentat compositor per la seva donació.

HEM rebut també pel nostre arxiu la sardana «Sota la pineda del Parc», dedicada al nostre «Foment» del bon amic i conegut primer tiple de la cobla «La Filharmònica», En Robert Sans.

Es amb goig que ens plau remerciar a l'amic R. Sans aquesta donació, bo i felicitant-lo per lo molt que ha reeixit amb aquesta sardana.

AMB vera complaença volem remarcar l'èxit obtingut pel Foment de la Sardana de Barcelona amb la seva excursió marítima a Tarragona el dia 22 del passat Juliol, a bord de la moto-nau J. J. Sister.

Es donàren selectes concerts de sardanes, durant els viatges d'anada i tornada, per les renomades cobles «La Principal de Bages» de Manresa i «Barcelona».

Es visitàren, naturalment, els museus i monuments arqueològics de l'antiga ciutat romana. Es celebrà una audició al camp del Club Gimnàstic. Es a dir, una diada del tot admirable.

Agraïm als nostres entusiastes amics del Foment de la Sardana de Barcelona la seva amable invitació. Desitgem poguer-hi ésser en altra ocasió semblant.

MOLT dignes d'esment són també: el «I Aplec de Nostra Dona del Carme» celebrat per la Joventut Sardanista Pep Ventura el dia 17 del prop-passat a la gran esplanada de Les Fonts de Terrassa, i la VI Festa de La Sardana organitzat pel Foment Sardanístic Andreuenc qui tingué lloc el dia 8 de juliol a les Alzines de la Torre d'En Baró.

A ambdues entitats la nostra més coral enhorabona.

L'ENTITAT «La Sardana» de Sant Pol de Mar celebrarà el «I Aplec d'Amistat Sardanista» que amb motiu del seu II aniversari ha organitzat.

Aquest aplec tindrà lloc el dia 12 d'aquest mes a la «Pollancreda de Càn Reig», deliciós paratge situat a un quart d'hora de la vila de Sant Pol.

Desitgem per als bons i ardits amics santpolencs, que aquesta festa revesteixi la màxima esplendor que li cal, a l'ensens que remerciem el convit de germanor que ens han fet, condolent-nos, però, el no poguer-hi fer acte de presència.

DEL nostre incansable amic N'Ernest Albert i Galtier tenim en preparació l'interessant *retrat* del compositor En Joaquim Vallespir, de Torroella de Montgrí, que si no hi ha cap contrarietat anirà en el número vinent.

Sabem, per descomptat, que aquest agradarà tant o més que els que ha publicat fins ara.

ENS plau d'enterar als nostres associats que el «Foment» té ja ideat la celebració d'un aplec, que hom pensa donar-li el nom de: «I Aplec Sardanista de l'Alt Empordà». El mes entrant en donarem més detalls.

RECOMANEM encarescudament a tots els socis assisteixin a la Assemblea General Ordinària del 23 d'Agost.

Creiem, almenys, que una gran majoria hi farà acte de presència, amb el convenciment que tenim de què es prenen amb gran interès les coses del «Foment».

EL vinent mes de Setembre es reprendrà l'ensenyament de sardanes segons detalls, que ja anunciarem degudament en el portantveu del mes esmentat.

Aquest portantveu ha passat per la prèvia censura

Arts Gràfiques TRAYTER, Cervantes, 13, Figueres

FESTA DEL I ANIVERSARI

DIMECRES, DIA 22 AGOST DE 1928

A LA RAMBLA

NIT, A LES 10

COBLES "ANTIGA PEP" i "LA FILHARMÓNICA" DE NOSTRA CIUTAT

PROGRAMA

EL COR DEL POBLE.	Camós	P.
LES NOCES DE LA PUBILLA	Vinyals	F.
DE LLADÓ LA MÉS BONICA	Blanch	P.
MARINERA	Toldrà	F.
LA CANÇÓ DE LES MARES	Serra	P.
A POSTA DE SOL.	Tarrides	F.
L'EMPORDÀ	Morera	P.
CARÍCIES	Vicens	F.
LES NOCES D'EN MANELIC.	Juncà	P.
JOIOSA	Vallespir	F.
TOTES VOLEN HEREU	Pep Ventura	P. i F.

AQUEST PORTANTVEU ES FACILITA AL PREU DE 25 CÈNTIMS
PEL NO SOCIS, A LA "LLIBRERIA BATLLOSERÀ", ENGINYERS, 3

FONTDECABA

ES EL SASTRE QUE VOS
VESTIRÀ AMB ELEGANCIA
I ECONOMIA VERITABLE.

CONVENCEU-VOS-EN
VISITANT-LO EN EL SEU
SALÓ-DESPATX, EXCLUSIU
PER A LA MIDA, DEL
CARRER JOAN MARAGALL,
3 I 5, PRIMER PIS

FIGUERES

EMPORIVM

CAFÉ-BAR

D'EN NARCIS ROGET

.....

EMPLAÇAT EN EL MÉS BELL LLOC
DE LA RAMBLA DE FIGUERES

TELÉFON NÚM. 167

EN LA ESPLÉNDIDA TERRASSA
HI FRUIREU LES MILLORS HORES
DE PLACIDESA

BON CAFÉ — APERITIUS I LICORS
DE GRAN MARCA — REFRESCOS DE
TOTES CLASSES — «SANDWICHES»
OLIVES FARCIDES, ETC., ETC.

SERVEI ACURAT

MUEBLES -
- VILANOVA

FÁBRICA

DE

MOBLES

VILANOVA

CONSTRUCCIÓ ESPECIAL DELS TALLERS DE LA CASA

(GIRONA)

FIGUERES